

Xabier Coluig
escriptor

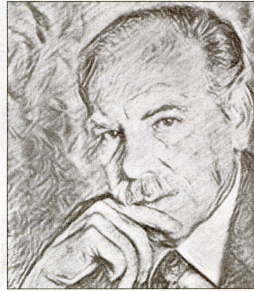
Gerard Vergés i Príncep, l'“apotecari lletrat” (15/21)

Vergés. Emigdi Subirats, biògraf del poeta el 2012, resumia d'aquesta manera l'origen familiar de Gerard Vergés: “pertanyia a una família burgesa i il·lustrada que disposava d'una extensa biblioteca i havia tingut molts familiars aficionats a les lletres que havien fet una destacable carrera literària. El seu iaio Gerard Vergés i Zaragoza va realitzar una destacadíssima tasca al servei de la divulgació de la ciència com a un dels editors del *Boletín del Laboratorio Quimioterápico del Ebro*, també va participar en la històrica publicació erudita *La Santa Cinta*, i componia versos que varen rebre algun premi en els Jocs Florals i altres concurreguts certàmens poètics locals del moment”. És en aquest brou de cultiu familiar que el jove poeta s'acostaria presumiblement per primera vegada als clàssics de la lírica i la retòrica, com Ovidi, Virgili o Shakespeare, als quals idolatraria i homenatjaria al llarg de tota la seva producció literària.

Quan va produir-se el *alzamiento* nacional de Franco, el 18 de juliol de 1936, Gerard Vergés només era un xiquet. Les faccions més violentes dels sindicats anarquistes CNT-FAL, per contrarestar la revolució feixista però amb una virulència i brutalitat similars, van assassinar centenars de clergues i membres de la burgesia local, la qual cosa va obligar el jove Vergés, amagat sota la càrrega d'un carro, a abandonar Tortosa i a refugiar-se amb la família en una masia que tenien a l'horta de Pimpí i, més tard, a la partida de Montaspre, no gaire lluny de l'actual EMD Bitem.

El 1943 va traslladar-se al col·legi Sant Ignasi de Loyola, conegut popularment com els Jesuïtes de Sarrià, a Barcelona, on va romandre quatre anys. També, a Barcelona, i seguint la tradició familiar, va estudiar els sis anys de la carrera de Farmàcia, va aconseguir el doctorat, especialitzant-se en l'antimicrobi sulfamida i va cursar dos anys de fisiologia animal. Havent completat la seva formació professional, va tornar, el 1956, a la seva Tortosa natal, on va casar-se aviat amb Imelda Alonso. Va començar la seva tasca laboral al laboratori que havia fundat el seu avi i, temps després, va inaugurar el seu propi laboratori d'anàlisis clíniques, que va estar en actiu fins a finals de la dècada dels noranta.

El 1952, amb només 21 anys d'edat, havia fundat “amb el seu amic Jesús Massip, la revista *Geminis* (1952-1961), capçalera que havia de suposar tota una injecció de llum en un període d'immensa foscor cultural catalana i manca d'higiene democràtica. El seu mèrit primordial va ser el d'accelerar la renaixença cultural tortosina al tram final d'aquella patètica i dolorosa postguerra. La literatura i l'art rebrien una molt bona embranzida, i el seu segell esdevindria una mena d'olla barrejada de l'alta cultura. [...] Tenia dos seus, mai estables, al número 10 de l'avinguda de Colom i al número 1 del carrer del Pare Cirera”, recorda Emigdi Subirats. Enric Blanco, en el seu article ‘El poeta i escriptor Gerard Vergés’, afirmava que “la revista es pot interpretar, d'una banda, com el període de gestació de les inquietuds literàries i de les

primeres publicacions de Gerard Vergés i Jesús Massip i, de l'altra, com la valoració de l'activitat artística de tota una època i dels seus precedents. Fou la plataforma de difusió dels ideals estètics i ideològics de tota una generació d'intel·lectuals i també una eina per donar a conèixer les seues creacions”.

Pel que fa a l'obra de Vergés, en un article publicat a *El Punt Avui*, el 18 de gener del 2013, Carina Filella afirmava que “no ha estat ni molt prolífic ni molt precoç en el món de les lletres impreses. S'hi va posar tard i no va publicar el seu primer llibre fins als cinquanta anys, quan va guanyar el premi Carles Riba [el més ben valorat en poesia catalana] amb *Lombra rogenca de la lloba* (1981) que és el gran poemari vergesià i considerat per molts un dels millors de la literatura catalana contemporània [...]”.

En paraules del mateix Vergés, “Ni massa bons ni massa dolents, he escrit alguns llibres. De la gent de ploma em plauen i em conforten, sobre tots, Shakespeare, Ovidi i Ausiàs March. Dels moderns, l'Estellés i

Eliot i Kavafis. Personalment, em costa escriure i peco de perfeccionista (la qual cosa no significa incluíblement arribar a la perfecció). Tot i així, desconfio d'aquells que en un tres i no res confegeixen un recull de poemes o un llibret de contes. I no diguem, una novel·la. Soc de l'opinió, com asseverava Flaubert, que els llibres no es fan com les criatures, sinó com les piràmides, com un projecte premeditat i apilant blocs de pedra, els uns sobre els altres, a força de ronyons, de temps i de suor. [...] Qui soc? Què vol dir Gerard Vergés? He sentit a dir que en alemany Gerard significa home bo i virtuós. I Vergés? Evidentment Vergés no prové de vergers, de jardins, sinó també del germànic Berg, muntanya. (No he consultat, us soc sincer, Joan Coromines). Soc, per tal de resumir, un home de la Catalunya més meridional, que viu feliçment al camp entre tarongers i pins i oliveres. Virgili, aquell delicat poeta de *Les Bucòliques*, no em fa cap enveja. En tot cas, recordo, entre les ruïnes de Pompeia, aquell hortet tancat on l'amo conreava pruneres i presseguers i solcs de faves i de pèsols i vi per a casa. El meu paisatge és un riu fèrtil l'Ebre i, al fons, un teló de muntanyes esfumades i blaves -el mont Caro- com una postal plàcida”. (Extret de Gerard Vergés. *Escriptor del mes*. Març 1997. Ed. Institució de les Lletres Catalanes.)

Després de la revolució per a les lletres catalanes que va suposar el llançament de *Lombra rogenca de la lloba*, van venir *Tretze biografies imperfectes* -premi Josep Pla de narrativa 1985- i

Eros i Art -premi Josep Vallverdú d'assaig 1990-. Entremig, van publicar-se els poemaris *Long play per a una ànima trista* (1986) i *Lliri entre cards* (1988), i també la biografia *El pintor tortosí Antoni Casanova* (1983). El 1993, arribarien *Tots els sonets de Shakespeare*, una magnífica traducció de l'anglès reconeguda amb el premi de la Crítica Serra d'Or, i, més tard, els poemaris *La insostenible lleugeresa del vers* (2002) i *El jardí de les Delícies per a adults* (2010). Una de les seves obres més celebrades, però, ha estat la monumental edició bilingüe (en català i castellà) de la seva poesia completa sota el títol *La raiz de la mandràgora* (2005), editat per Juan Ramón Ortega i traduït per Ramón García Mateos.

L'estil vergesià es caracteritza pel seu to elegiac i malenconiós. L'evocació d'un temps passat tendre i de vegades fins i tot sensual, com a contrapunt d'un present de gust més amarg, que sovint causa dolor i n'impregna la producció literària. També la seva fascinació pel mite és una constant al llarg de tota l'obra de Vergés.

Alguns dels reconeixements que va rebre en vida el nostre “apotecari lletrat”, tal com va referir-s'hi Emigdi Subirats en el seu resum biogràfic, foren la Creu de Sant Jordi, l'any 1997, el Premi Josep Trueta al mèrit sanitari, el 2003 i la Medalla d'Or de la ciutat de Tortosa, el 2009. Gerard Vergés va morir el 23 d'abril -igual que William Shakespeare i Miguel de Cervantes, la Diada de Sant Jordi- del 2014.